

KLEINFRUITPLANTEN

Wat leuk! Je hebt een fruitplant gekocht óf bent van plan er een te kopen. Bij het kiezen van fruitplanten voor je tuin is het belangrijk om na te denken over de teeltvorm die het beste past bij jouw wensen. Van haagplanten zoals zomer- en herfstframbozen, druiven en bramen tot klimplanten zoals kiwi's en moerbeien – er is altijd wel een fruitsoort die aan jouw behoeften voldoet. Zorg voor de juiste verzorging, met voldoende water, licht en bemesting. En vergeet niet dat de bodem de basis is voor gezonde planten! In dit document vind je veel informatie, inclusief verzorgings- en planttips, over de verschillende fruitstruiken die bij Fruittuin van West te koop zijn of waren.

index

- Van Haag tot Pergola
- Basisverzorging: Water, Licht en Bemesting
- Snoeien
- Zuurminnende Planten: Blauwe Bosbes, Roze Bosbes en Cranberry
- De ideale haagplanten: Braam, Tayberrie en Japanse Wijnbes
- Rode Bes, Witte Bes, Kruisbes, Jostabes, Honingbes en Appelbes
- Zomer- en Herfstframboos
- Druif
- Moerbei
- Kiwi en Kiwibes

KLEINFRUIT

Van Haag tot Pergola

Bij het kiezen van fruitplanten voor je tuin is het belangrijk om goed na te denken over wat je precies wilt. Zoek je een mooie haag vol bessen? Of wil je een pergola die volhangt met druiven of kiwi's? Elke fruitplant heeft zijn eigen voorkeuren en behoeften. Hieronder lees je alles over de teeltvormen, verzorging en plantkeuzes.

Hagen

Een haag is een rij van fruitbomen- of struiken die redelijk dicht op elkaar worden geplant en zo een natuurlijke afscheiding vormen. Bramen, tayberry, Japanse wijnbes, framboos, druif, kiwi en kiwibes zijn bij uitstek geschikt voor een haag. In de professionele teelt worden rode-, witte- en kruisbessen vaak als haag geteeld vanwege de hogere opbrengsten en de relatief makkelijke onderhoud en oogst. Deze hagen zorgen niet alleen voor een heerlijke oogst, maar kunnen ook dienen als afscheiding of als aankleding van een muur. Je hebt een frame nodig om de planten aan vast te zetten, zodat ze mooi kunnen groeien. Kijk vooral ook online voor inspiratie want (bijna) alles is mogelijk!

Struiken

Sommige planten kunnen zowel als haag of als losse struik worden geteeld. Als een haag niet past in je tuin, kun je blauwe bosbes, roze bosbes, cranberry, rode bes, witte bes, zwarte bes, kruisbes, honingbes, jostabes, gojibes of appelbes ook als struik planten. Dit biedt veel flexibiliteit voor de tuinindeling. Fruitstruiken kunnen eventueel ook in grote potten op het balkon geteeld worden.

Pergola's

Klimplanten zoals druiven, kiwi's en kiwibessen zijn ideaal voor een pergola of klimrek. Ze hebben de ruimte nodig om omhoog te klimmen en kunnen een prachtige uitstraling geven aan je tuin.

KLEINFRUIT

Basisverzorging: Water, Licht en Bemesting.

Goed onderhoud is essentieel voor een gezonde oogst. Hier zijn de basisregels voor het verzorgen van fruitplanten:

1. **Grond:** Kleinfruit groeit op alle soorten grond. De “rijkere” grondsoorten (bijvoorbeeld leem of de Flevolandse klei) zijn zeer geschikt van zichzelf, terwijl “armere” gronden (zoals zand) wat meer aandacht en compost vereisen. Met rijke grond bedoelen we grond dat rijk is aan voedingsstoffen en mineralen, essentieel voor planten. Als de grond niet “rijk” is van zichzelf kan je door middel van bijvoorbeeld compost deze essentiële voedingsstoffen toevoegen. Volgens druiventelers wordt wijn dan wel weer lekkerder als de druiven op “arme” grond geteeld zijn.
2. **Water:** In het eerste jaar hebben fruitplanten in het groeiseizoen elke week ongeveer 2 liter extra water nodig, zelfs als het regent. Het is belangrijk dat de wortels niet te lang in het water staan, dit kan tot wortelsterfte leiden. Bij een hoge waterstand – dit kan je checken door een kuil van ong. 50 cm diep te graven, als er een dag later water in staat heb je te maken met een hoge waterstand – kan je het beste terpen (grondheuvels) maken en daar de fruitplant in planten.
3. **Licht:** Plaats je fruitplanten op een zonnige plek voor de beste opbrengst. De meeste fruitplanten doen het echter ook prima in de schaduw, omdat veel van deze planten van nature bosplanten zijn. De oogst kan dan wel wat kleiner zijn.
4. **Bemesting:** Bemest je fruitplanten regelmatig met mest of compost. Zorg ervoor dat de planten niet concurreren met andere planten/ondergroei in je tuin. Maak je geen zorgen over te hard groeien van kleinfruit – dat gebeurt vrijwel nooit.

Snoeien

Snoeien is belangrijk voor alle kleinfruitsoorten. Elke plant heeft zijn eigen snoei-eisen waar in dit document niet uitgebreid op in wordt gegaan. Lees erover op internet of kom naar een van de snoeiworkshops bij Fruittuin van West in de herfst of winter. Je kan het beste in deze seizoenen snoeien om je struik gezond te houden en om te zorgen dat ‘ie goed blijft produceren.

KLEINFRUIT

Zuurminnende Planten: Blauwe Bosbes, Roze Bosbes en Cranberry

Blauwe bosbes, roze bosbes en cranberry houden van zure grond. Zure grond is grond met een pH-waarde tussen de 4,5 en 6. Als de grondsoort waarin je de struik wilt planten niet van zichzelf zure is, kan je niet zomaar een gat graven en deze vullen met zure grond. Als de wortels van zuurminnende planten namelijk in contact komen met niet-zure grond, gaat de plant uiteindelijk sterven. Plant deze bessen daarom in een van zichzelf zure bodem, of neem/maak een worteldichte bak en vul deze met een zure grond, die niet in contact kan komen met de niet-zure grond.

Blauwe Bosbes: Een van de populairste soorten voor de tuin.

Roze Bosbes: Een mooie variant met zachtroze bessen en dezelfde smaak als de blauwe bosbes.

Cranberry: Heeft een zure smaak en is perfect voor het maken van gelei of sap.

Plantafstand

- Blauwe en Roze Bosbes: Plant ze 75 cm uit elkaar.
- Cranberry: Plant ze 40 cm van elkaar.

Braam, Tayberry en Japanse Wijnbes: De Ideale Haagplanten

De braam, tayberry (een kruising tussen braam en framboos) en Japanse wijnbes zijn uitstekende keuzes voor een haag in je tuin.

plantafstand

- Plaats bramen op 2 meter afstand.
- Tayberry en Japanse wijnbes op 1,5 meter afstand.

In jaar 2 en later: Houd maximaal 6 scheuten per plant aan.

Wil je een dichte, hoge haag? Dan kun je ze op 1 meter afstand planten.

KLEINFRUIT

Andere Kleinfruitplanten: Van Rode- Witte- en Kruisbes tot Josta- en Honingbes

Deze bessen kunnen op zowel zure als minder zure grond. Deze bessen hebben ook hun eigen specifieke plantafstanden, maar de basisregels blijven hetzelfde.

Rode Bes, Witte Bes en Kruisbes: Deze bessen vormen samen een perfecte combinatie voor een fruitige haag of struik.

plantafstand

- Afstand voor struiken: Plant ze 70 cm uit elkaar.
- Afstand voor hagen: Zet een 1-takker op 25 cm afstand, een 2-takker op 50 cm afstand en een 3-takker op 75 cm afstand. Je herkent dit aan de hoeveelheid scheuten die vanaf de grond uit de plant komen. 1 tak = 1 scheut, 2 takken = 2 scheut enz.

Jostabes: Een hybride tussen de zwarte bes en de kruisbes, met de smaak van beide vruchten.

plantafstand

- Minimaal 1 meter uit elkaar.

Appelbes: Een hard groeiende, friszure bes. Een gezonde groeier.

plantafstand

- Minimaal 1 meter uit elkaar.

Honingbes: De allereerste vrucht die je kunt plukken, met een zoete smaak die een geweldige aanvulling is op je tuin. Een supertrage groeier in het begin, dus houd rekening met de plantafstand.

plantafstand

- Afstand voor struik: 50 cm uit elkaar.

KLEINFRUIT

Zomer- en Herfstframboos

Zomerframboos: Produceert zijn vruchten in de zomer.

Herfstframboos ("two-timers" of "dubbel-dragers"): Produceert vruchten in zowel de zomer (op scheuten van het jaar ervoor) als de herfst (op scheuten van het huidige jaar). Door je te concentreren op vruchten in de herfst (door in de winter alle scheuten weg te knippen) krijg je een meer vitale plant en een grotere totaal oogst.

Beide soorten kunnen alleen als haag worden gebruikt.

plantafstand

- De plantafstand voor een haag is 20 cm.

Druif -Van Muurbedekking tot Pergola

De druif is een veelzijdige plant die kan worden geteeld als haag, muurbedekking of op een pergola.

plantafstand

Afhankelijk van de teeltwijze en de ruimte, kun je de druif op verschillende afstanden planten.

- Muurbedekking: Plant druiven om de 2 meter. De druiven zullen zich langs de muur of ander steunmateriaal kunnen verspreiden.
- Pergola: Bij een pergola kun je de druiven bij elke staander planten.
- Haag: In de professionele teelt worden wijndruiven als haag geteeld op een afstand van 1,5 meter. Dit maakt het werk gemakkelijker en zorgt voor een goede opbrengst.

Moerbei: Een Bijzondere Aanwinst

De moerbei is een bijzondere fruitplant die je niet vaak in de tuin ziet, maar die zeker de moeite waard is. Deze plant geeft namelijk heerlijke bessen. Daarnaast zijn moerbeiplanten vrij onderhoudsarm. Zodra ze eenmaal zijn gevestigd, zijn ze sterk en kunnen ze goed tegen droogte. Snoei de moerbei als enige fruitplant volgens de Zahn-methode. Ook daar worden bij Fruittuin van West workshops in gegeven!

plantafstand

- 3 meter van elkaar zodat de plant voldoende ruimte heeft om te groeien.

KLEINFRUIT

Kiwi en Kiwibes

Kiwi's en kiwibessen zijn klimplanten die een zonnige plek nodig hebben en stevig steunmateriaal om langs omhoog te klimmen. De kiwibes is een kleinere versie van de kiwi, die minder ruimte nodig heeft en beter bestand is tegen kou.

Teelt en Onderhoud

Steunmateriaal: Voor zowel kiwi's als kiwibessen is een pergola of haagsysteem noodzakelijk.

Plantafstand

Plant ze 2 meter (kiwibes) tot 4 meter (kiwi) uit elkaar, afhankelijk van de ruimte. Zet bij elke pergola paal een plant.

Bestuiving

Sommige kiwi(bes)rassen zijn zelfbestuivers, maar in tegenstelling tot andere kleinfruitsoorten, zijn ze dat niet allemaal. Heb je geen zelfbestuiver gekozen, dan moet minimaal 1 op de 6 planten een mannetje zijn. De zelfbestuiver Jenny kan ook als mannetje dienen voor kiwi en kiwibes.

Nachtvorst

Zowel de kiwibes als de kiwi zijn gevoelig voor nachtvorst. Als de temperatuur onder nul daalt tussen april en mei, kunnen de bladeren bevriezen. In dit geval kun je beregenen om bevriezing te voorkomen maar soms moet je een misoogst accepteren. Bij Fruittuin van West aan de rand van Amsterdam hebben we gemiddeld 1 keer per jaar last van nachtvorst. Middenin de stad zal het minder vaak voorkomen maar verder naar het Oosten misschien wel 10 keer per jaar.